

**[Socialministeren]**

ændret på kriterierne og på lovgivningen på det sociale område.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning*

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

**Første næstformand (Ivar Hansen):**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

**4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 88:**

*Forslag til folketingsbeslutning om garanti for ventetid på maksimalt tre måneder på permanente plejehjemspladser.*

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.  
(Fremsat 6/4 94).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):**

Fremskridtspartiet foreslår, at det ved lov skal sikres, at ventetiden til en permanent plejehjemsplads højst er 3 måneder, og at aflastningspladser skal kunne anvises helt uden ventetid.

Lad det være sagt straks, at jeg er helt enig i, at det er en samfundsforpligtelse, der bør have den højeste prioritet, at sikre vores ældre og svage medborgere så god en tilværelse som overhovedet muligt, når de ikke længere er i stand til at klare sig selv.

Jeg er også enig i, at det er uheldigt og urimeligt, når ældre, der har behov for pleje og omsorg, ikke kan få den hjælp, de har brug for, hvad enten der er tale om plejehjemsplads, hjemmehjælp, egnede ældreboliger eller anden hjælp, og jeg er overbevist om, at alle her i Tinget finder, at det er uacceptabelt, at ældre ikke kan udskrives fra sygehusene, når de rent

faktisk er færdigbehandlede, fordi kommunerne ikke i løbet af kort tid kan give et relevant tilbud om bolig og omsorg.

Når problemerne for færdigbehandlede patienter på sygehusene specielt fremhæves, er det vigtigt, at vi forholder os til de faktiske oplysninger om antallet af ventepatienter. Der er heldigvis i de senere år sket et kraftigt fald i antallet af færdigbehandlede ventepatienter på sygehuse. De seneste oplysninger, som jeg har fået fra Sundhedsministeriet, viser, at antallet af færdigbehandlede ventepatienter nu er nede på ca. 750. Tallene er fra november-december sidste år, og der er grund til at tro, at tallet vil falde yderligere de kommende år.

Det fremsatte beslutningsforslag om en pladsgaranti er imidlertid ikke begrænset til ventepatienter på sygehuse, men omfatter alle, der har behov for og ønsker om en plads i et plejehjem eller i en beskyttet bolig. Jeg har sympati for beslutningsforslaget og forstår udmærket den tankegang, der ligger bag.

Spørgsmålet om en pladsgaranti er imidlertid ikke så enkelt at løse, som det umiddelbart kunne se ud til, for visitationen til plejehjem og beskyttet bolig er ikke noget entydigt begreb. Kommunernes beslutning om visitation træffes på grundlag af en vurdering af, hvilke muligheder der lokalt findes for at løse den enkeltes behov bedst muligt. Der er således stor forskel i kommunernes udmøntning af ældrepolitikken og dermed så i praksis også på visitation til bolig og til serviceydelser.

Kriterierne for at blive optaget på venteliste til plejehjem og beskyttet bolig varierer også af den grund fra kommune til kommune. Nogle steder er det ikke så svært at blive skrevet op på kommunens venteliste, mens andre kommuner kræver, at der er et aktuelt akut behov for en plejehjemsplads, før man kan komme på en venteliste. Ventelisterne under ét kan derfor ikke tages som et udtryk for det reelle behov for plejehjemsplads og beskyttet bolig.

Når vi skal drøfte emnet ventetid på plejehjemspladser, skal vi også have øje for, at kommunerne har mange andre tilbud end plejehjem og beskyttet bolig. Jeg tænker her på egnede boliger til ældre, etablering af døgnpleje og aflastningspladser, tilstrækkelig hjemmehjælp osv.

Kommunerne satser meget forskelligt; nogle lægger vægt på institutionsløsninger, mens der

**[Socialministeren]**

er andre, der retter deres indsats mod at yde hjælpen i den ældres eget hjem. Denne forskellighed er helt i overensstemmelse med, hvad vi i øvrigt gør i bistandsloven, hvor ansvaret for udformningen af ældrepolitikken er lagt over til kommunerne, og hermed har vi accepteret, at beslutninger om serviceniveauer – der tænker jeg på bolig, pleje og omsorg – skal afpasses efter de lokale forhold og træffes så tæt på borgeren som muligt, fordi vi mener, at der hermed kan træffes de bedste beslutninger.

Når det er sagt, må jeg understrege, at det er urimeligt, at ældre skal vente på at få den hjælp, de har behov for. Regeringen er og har siden sin tiltræden været meget optaget af, at de ældre sikres så gode kår som muligt, og at de kan føle sig trygge ved den indsats, der skal tilbydes af det offentlige. Regeringen har derfor allerede taget en række initiativer, der skal forbedre forholdene for de ældre. Det er blevet billigere for kommunerne at opføre ældreboliger, ligesom det er blevet lettere at gøre alt støttet byggeri ældre- og handicapvenligt. For at forbedre servicetilbudene til beboerne i ældreboligerne har regeringen sikret udvidede lånerammer for kommunerne, idet der allerede for i år er oprettet en lånepulje på 2,4 mia. kr. Det skal give kommunerne bedre muligheder for at bygge servicearealer i tilknytning til ældreboligerne.

Regeringen har også som led i den forstærkede kommunale beskæftigelsesindsats taget initiativ til, at det er blevet billigere for kommunerne at ansætte mere personale inden for ældreområdet. Kommunerne får i år og næste år refunderet 50 pct. af væksten i lønudgifter til øget personale på ældreområdet i forhold til 1993-budgetterne, og alene for i år er der afsat 400 mio. til ansættelse af mere personale bl.a. også inden for ældre-serviceområdet.

Virksomheden af disse initiativer er ikke slået igennem endnu, men jeg forventer, at de vil få stor betydning for de ældre, og ikke mindst regner jeg med, at der vil ske en kraftig stigning i antallet af moderne plejeboliger i år og i de kommende år.

Hverken inden for eller mellem de forskellige sektorer sker der desværre altid den nødvendige koordinering af de forskellige tilbud, og efter min opfattelse er der grund til at øge opmærksomheden lige præcis på dette område, således at der sker en bedre tilrettelæggelse

af de offentlige tilbud til glæde for de ældre og for samfundet.

Som nævnt er der siden regeringens tiltrædelse taget en række initiativer til forbedring af forholdene for de ældre. Det er initiativer, som gør det lettere for kommunerne at få gennemført en ældrepolitik, der i videre omfang gør det muligt at imødekomme de ældres behov for service og bolig. Disse initiativer skal tages som et udtryk for, at ældreområdet ligger regeringen meget på sinde og vi ikke bare nøjes med ord og løfter. Men vi har i dag ikke tilstrækkelig viden om de ældres behov, og i hvilket omfang vi imødekommer de ældres mange forskelligartede behov; f.eks. ved vi ikke så meget om, hvor mange plejehjemspladser der er brug for, om der er nok personale i plejehjemmene, om der er nok i ældreplejen osv.; vi ved heller ikke så meget om, hvordan de ældre selv ser på den ældrepolitik, vi har i dag, og hvad de egentlig kunne ønske sig af forbedringer på området.

De undersøgelser, vi har om kommunernes ældrepolitik, viser alene, hvordan ældrepolitikken ser ud fra den kommunale vinkel. Boligministeriet og Socialministeriet har derfor i fællesskab sat en undersøgelse i gang, der hedder »De svage ældre og ældrepolitik«. Denne undersøgelse, der udføres af Socialforskningsinstituttet og Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut i fællesskab, skal vise, hvilke krav de ældre selv mener skal være opfyldt for at få dækket deres behov for pleje, omsorg og aktivering og samvær med andre mennesker. Samtidig vil undersøgelsen også vise, i hvor høj grad disse krav er opfyldt i kommunernes ældrepolitik, således som det ser ud i dag.

Endvidere har Socialministeriet – også i samarbejde med Boligministeriet – bedt Statens Byggeforskningsinstitut om i det væsentligste at registrere standarden på de eksisterende plejehjem og beskyttede boliger. Resultaterne fra denne undersøgelse skal give kommunerne og de selvejende institutioner et bedre grundlag for at vurdere omfanget og behovet for at forbedre boligforholdene i plejehjemmene og i de beskyttede boliger.

Jeg har store forventninger til disse undersøgelser, som vil give os det fornødne grundlag for at vurdere, om der er behov for yderligere tilpasninger på ældreområdet, herunder oplys-

**[Socialministeren]**

ninger om behovene for plejehjemspladser, aflastningspladser, hjemmehjælp m.m. Jeg synes, det er vigtigt, at Folketinget har det nødvendige beslutningsgrundlag, når det skal tage stilling til, hvor der skal sættes ind på ældreområdet; det kom også frem, da vi debatterede ældrepolitik i Folketinget 4. november sidste år.

Som nævnt har jeg stor sympati for beslutningsforslaget og ikke mindst for baggrunden, som jeg helt forstår. Det er afgørende, at de ældre føler, der er den nødvendige hjælp til få, når behovet er der, for det giver tryghed, men jeg mener ikke, at det er rigtigt på dette tidspunkt at lovgive om en pladsgaranti til plejehjem osv. Der er taget en række initiativer, hvis fulde effekt endnu ikke er slået igennem. Jeg mener, vi skal afvente resultaterne af undersøgelsen »De svage ældre og ældrepolitikken«, der bliver afsluttet omkring 1. juli næste år. Denne undersøgelse vil give detaljerede oplysninger om de ældres behov for omsorg og pleje set ud fra de ældres egen synsvinkel. Undersøgelsen vil give os et beslutningsgrundlag for at vurdere, hvor der skal sættes ind på ældreområdet og herunder, om der er behov for at lovgive om en pladsgaranti.

**Jørn Pedersen (S):**

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at vi fra Socialdemokratiets side gerne vil rose Fremskridtspartiet for de gode intentioner, der ligger i det forslag, vi i dag behandler, og jeg vil gerne skynde mig at sige, at vi i Socialdemokratiet er enige i Fremskridtspartiets målsætning.

Til gengæld er vi ikke enige i, at det er ad den vej, man når frem til målet. Vi har glædet os over, at den nuværende regering allerede nu har vedtaget og gennemført en række initiativer, der gør, at forholdene for de ældre mennesker i landets kommuner bliver bedre. Socialministeren har nævnt de 2,4 mia. kr. plus puljen på de 400 mio. kr., der jo begge går i den retning, ligesom udvalgsarbejdet, der er nedsat i et fællesskab med Boligministeriet og Socialministeriet, også meget gerne skulle give os et bredt grundlag for at vurdere, hvilke tiltag vi skal tage fremover.

Jeg vil heller ikke i denne sammenhæng lade være at understrege, at netop de initiativer, der i øjeblikket tages fra regeringens side til en

øget indsats mod ventetiderne i sygehussektoren, er med til at bedre den situation, som Fremskridtspartiet beskriver ganske nøje i bemærkningerne til forslaget.

Nu er det jo sådan, at ligesom resten af Folketingets partier stod vi bag den dagsorden, der blev vedtaget den 25. april 1991. Det var et bredt flertal i Folketinget bestående af alle partier, der gennemførte den dagsorden, og vi har været tilfredse med den og har kunnet glæde os over, at regeringsskiftet har bevirket, at der er kommet mere fart i udmøntningen af den, end vi så under den tidligere regering.

Jeg vil også godt sige, at den kommunale mangfoldighed er et vigtigt led, når vi snakker socialpolitik i Danmark, og vi er lidt bange for, at alt for faste rammer om tidsnormer og andre ting måske kan medføre, at den kommunale tænkning sættes lidt tilbage. Ligesom mange andre partier, der her i Folketinget gang på gang har givet udtryk for, at det kommunale selvstyre er vigtigt, fordi kommunerne er tæt på borgerne, mener også vi, at forslaget måske går et skridt for langt i den retning.

Til gengæld kan vi sige til Fremskridtspartiet, at det instrument, vi foretrækker at bruge i ældrepolitikken, i første omgang er guleroden, hvorimod man – måske lidt ironisk – kunne sige, at dette forslag i højere grad drejer sig om pisen. Jeg synes, det er lidt af en skam, at Fremskridtspartiets gode forslag har den form, det har, men vi vil gerne hilse med tilfredshed, at også Fremskridtspartiet står bag den dagsorden, der blev vedtaget den 25. april 1991, og med jævne mellemrum vil være med til at rejse den debat, der er nødvendig, for at vi her i Folketinget kan blive klar over, at vi er enige om en målsætning, der siger, at vi vil lave bedre forhold for de ældre mennesker i Danmark.

Men jeg må bedrøve Fremskridtspartiet med, at Socialdemokratiet vil stemme imod det foreliggende forslag.

**Bendt Bendtsen (KF):**

For Det Konservative Folkeparti er respekten for de menneskelige værdier uhyre vigtig. Samfundet skal indrettes efter menneskers behov og ønsker, ikke omvendt.

Det samfund, vi i dag er en del af, er opbygget gennem generationer, også af de ældre, der i dag har behov for hjælp. Derfor har vi en særlig forpligtelse over for disse borgere, og

[Bendt Bendtsen]

som det fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslag nr. B 88, var det et enigt Folketings, der den 25. april 1991 besluttede, at de nødvendige plejehjemslignende pladser skulle være til rådighed. Det er vi helt enige i. Dog kan vi være betænkelige ved grænsen på de 3 måneder. Vi ved, at enhver fast grænse mere eller mindre automatisk kan få den betydning, at det vil blive helt legalt, at de ældre, plejekrævende patienter får lov at vente i 3 måneder, og det kan jo ikke være målet.

Som sagt er ældreplejen en kommunal opgave, og i Det Konservative Folkeparti forventer vi, at kommunerne lever op til deres forpligtelser og deres ansvar i denne sag, for her er man trods alt tæt på problemerne. Det, der er sagt fra talerstolen i dag om det uacceptable i de nævnte ventelister, kan vi være meget enige i, men vi skal også passe på ikke at generalisere. Der står i bemærkningerne, at landets kommuner ikke stiller den nødvendige hjemmehjælp til rådighed, og vi må vel sige, at hovedparten har orden i eget hus.

Med hensyn til ventetiderne på plejehjemspladser eller andre kommunale foranstaltninger har vi jo fået indført en betalingsordning for de færdigbehandlede patienter på vore sygehuse. Vi mener, det vil være nyttigt at se på de erfaringer, som vi kan drage her. Der er nu et helt klart incitament for kommunerne til at få deres færdigbehandlede borgere hjem så hurtigt som muligt.

Vi må også konstatere, at betalingsordningen er begyndt at give resultater i flere amter. Kommunerne har nu fået sat et kontant beløb på deres ventepladser, og det kan da bevirke, at man får set nærmere på de ting. Endnu er det ikke alle amter, der har benyttet sig af muligheden for at opkræve penge for de færdigbehandlede patienter, men det er muligt, at man ikke har opfattet det som et problem i de amter, der ikke har indført betalingsordningen. Jeg må dog sige, at materialet om ventepladserne på dette område er noget mangelfuldt. Ministeren har været inde på de tal, der er tilgængelige, og jeg kan sige, at med udgangspunkt i Fyns Amt, hvor man har indført betalingsordningen, har jeg et dugfrisk notat fra Odense Kommune af den 7. april 1994, hvor det er opgjort, at gennemsnitsforbruget af senge dage er på vej ned. I 1992 havde de over 65-årige i Odense Kommune et gennemsnits-

senedagsforbrug på 17, og det er for januar 1994 – altså godt nok kun en måned – opgjort til 15. Det er på vej ned, men vi er enige om, at vi skal have noget mere materiale, og jeg er glad for, at man er opmærksom på problemerne. Det er også sådan, at med hensyn til dem, der visiteres fra eget hjem, har vi heller ikke nogen lister eller lignende, så det er også en af de ting, vi er nødt til at se på.

I disse år er kommunerne jo i gang med en stor omstilling på ældreområdet, når vi taler om en tryk og værdig pleje, og det kan vi altså ikke kun udmønte i ordene plejehjemspladser, beskyttede boliger og aflastningspladser. Det, vi taler om i dag, er pleje, der bliver individuelt tilpasset til den enkelte. Det behøver slet ikke være noget med længst muligt i eget hjem, som er blevet en noget forslidt tese. Udbygningen i kommunerne af aktiviteter for ældre, døgnpleje og boliger efter ældreboligloven giver de individuelle muligheder og livsværdier, som er så utrolig vigtige på ældreområdet.

Til slut kan vi sige fra Det Konservative Folkeparti, at vi er meget enige med forslagsstillerne i, at det er en samfundsforpligtelse af højeste prioritet at sikre vore ældre og svage medborgere en tryk, værdig og kærlig pleje og omsorg, når de ikke længere er i stand til at klare sig selv, og vi vil hermed gå aktivt ind i udvalgsarbejdet.

**Else Winther Andersen (V):**

Det er jo ikke første gang, vi har en debat her i folketingssalen, hvor Fremskridtspartiet har rejst spørgsmålet om en garanti for plejehjemspladser, og det er heller ikke første gang, Fremskridtspartiet konsekvent taler om plejehjem og plejehjemspladser. Men denne gang har man da udtrykket beskyttede boliger med, og jeg vil godt spørge Fremskridtspartiet, hvad man i grunden har imod ordet ældreboliger – også når det gælder dem, der bliver bygget som plejehjem, men har nogle bedre rammer end det gamle plejehjemsbyggeri.

Først vil jeg godt sige, at Venstre går ind for, at ældre skal have så fleksible tilbud om boliger og pleje på deres ældre dage som overhovedet muligt. Inden for boligområdet er det vigtigt, at vi, allerede når det drejer sig om folk i den tredje alder, har tilstrækkelige tilbud i såvel handicapvenligt etageboligbyggeri som ældreboliger, andelsboliger og bofællesskaber,

[Else Winther Andersen]

og hvad vi ellers kalder det. Det vil modvirke, at der er mange, der får brug for konstant pleje i den fjerde alder.

Derfor oplever jeg denne debat som noget godt, og Fremskridtspartiet skal ikke have utak for, at de rejser debatten den ene gang efter den anden, når den som her har karakter af både at gøre kommunerne og de ældre opmærksomme på, at der skal være et reelt udbud til de ældre medborgere, og at man gør dette udbud så stort og så fleksibelt som overhovedet muligt – også i det, jeg vil kalde yderområderne i de enkelte kommuner, og her tænker jeg ikke »bare« på landdistrikterne, men også de mindre landsbyer.

Når vi ser på de ældre medborgere, ved vi også, at de har meget forskellige behov. Alle har jo ikke de samme behov, fordi de engang er blevet folkepensionister.

Beslutningsforslaget om en ventetid på maksimalt 3 måneder på en permanent plejehjemsplads vil medføre, at der konstant skal stå nogle tomme pladser, og det vil blive meget dyrt for kommunerne. Vi vil komme til at gribe ind i det kommunale selvstyre, og her mener jeg nok, at det er byrådet, der har det overordnede ansvar for, at de ældre medborgere får en så god alderdom som overhovedet muligt, men at kommunerne også skal have frihed til at tilrettelægge deres ældrepolitik. Men dermed mener jeg selvfølgelig ikke, at vi ikke skal sende nogle kraftige signaler til kommunerne om det ansvar, de har.

Vi taler vel også om, at de ældre gerne vil have en plejehjemsplads så nær den oprindelige bolig som overhovedet muligt. Jeg ved, at på Lolland er der kommuner, hvor der tidligere har været tomme plejehjemspladser; men det er vel ikke det, vi taler om nu, det formoder jeg da ikke.

Venstre ser også gerne, at vi får øget valgfriheden så meget som overhovedet muligt med hensyn til de serviceydelser, der gives til de ældre.

Jeg kan altså sige, at Venstre gerne vil være med til at drøfte, hvordan vi kan gøre det bedre for vore ældre. Som vi oplever på mange andre områder, er det vigtigt, at vi også har det frie valg på serviceområdet, så vi ser faktisk frem til nogle meget positive drøftelser, når vi får dette beslutningsforslag til behandling i udvalget.

**Lilli Gyldenkilde (SF):**

I SF synes vi, det er en god idé, at man gør sig nogle tanker om, hvilken målsætning man skal have på et område som f.eks. muligheden for at kunne få en plejehjemsplads. Vi har tidligere diskuteret ventelistegaranti for børnepassning, og det har været meget fremme – ikke mindst fra den nuværende sundhedsminister – at man skulle have en ventepladsgaranti for en hospitalsplads på ca. 3 måneder. Så vidt jeg husker, blev der fremsat forslag om det af den tidligere regering.

Men nu kan jeg forstå, at det er meget bekymrende, hvis man vil have den samme målsætning for de ældre i vores samfund, og det synes jeg ærlig talt er lidt beklageligt. Jeg synes, det er en god målsætning, og derfor kan vi også godt støtte beslutningsforslaget, selv om vi ikke er enige i hvert ord i bemærkningerne.

Når det er sagt, vil jeg godt sige, at vi i høj grad også trænger til en undersøgelse af, hvor mange plejehjem og plejehjemspladser der egentlig er blevet nedlagt de seneste år, og hvor mange ældreboliger der er blevet bygget i stedet for, ligesom jeg ærlig talt godt kunne tænke mig, at vi begyndte at bruge nogle andre ord på området her. Vi har hørt næsten hver eneste ordfører snakke om det kommunale selvstyre, og selvfølgelig skal det kommunale selvstyre da være så godt som overhovedet muligt. Men det må da være sådan, at mennesket må komme før det kommunale selvstyre, for ellers ved jeg da ikke, hvor vi er henne, og derfor er det da rimeligt nok at lave nogle målsætninger.

Jeg sad også og bed mærke i ordet servicearealer, og jeg er nogenlunde sikker på, at et eller andet sted er der en pensionist, som ligger i sit hjem og trænger til en plejehjemsplads, og som synes, at servicearealer lyder som noget, der er beregnet for personalet. Det kan da godt være, at det er det, og det skal også være i orden; men jeg synes, vi bruger nogle ord, som gør, at vi fjerner os fra det, sagen handler om.

Og tingene ser altså ikke så godt ud, som vi går og tror. For nylig var jeg ude for, at en herre ringede til mig. Han var lige blevet sendt hjem fra hospitalet og regnede med, at han kunne få noget hjemmehjælp, for i det kommende halve år måtte han ikke løfte noget, der var tungere end 2 l mælk. Det, han fik tilbudt, var 1½ times hjemmehjælp hver 14. dag, for

**[LIII Gyldenkilde]**

der var nemlig ikke råd til mere. Så kan man jo gøre op, hvor mange pensionister der kan få den hjælp, de har brug for, når de nu skal blive længst muligt i eget hjem. Det er jo stadig den officielle politik, og det har jeg ikke noget imod, hvis det blot er sådan, at den fornødne hjælp står til rådighed; men det gør den altså langt fra, skal jeg hilse og sige. Den kommune, jeg har nogle eksempler fra, er ikke engang Københavns Kommune, hvor vi alle sammen godt ved at problemerne hober sig meget mere op end så mange andre steder.

Jeg synes, jeg vil anbefale socialministeren, at når Folketinget ikke er inde, skulle hun tage et par embedsmænd under armen, foretage en rundrejse til plejehjemmene og snakke med de gamle og personalet – ikke kun med forstanderne og tillidsrepræsentanterne – og se med egne øjne på de dårligste plejehjem rundt omkring i stedet for at blive ført rundt i snor til de store, forkromede plejehjem, som også findes i Danmark. Så tror jeg nemlig, ministeren ville få et lidt andet indtryk af, hvordan virkeligheden er på de eksisterende plejehjem, kombineret med at vi har ventelister, og at det som regel er de steder, hvor det i forvejen fungerer dårligst, vi finder de længste ventelister. Jeg tror, socialministeren kan blive klogere af det, og jeg tror faktisk også, det er sådan, at embedsmændene kan blive klogere af det. Det ville være en god idé, som jeg synes er anbefalelsesværdig, og derfor vil jeg anbefale socialministeren at gøre det.

Og endelig mener jeg stadig, at vi også bør kunne blive enige om en målsætning for ældre mennesker. Når vi kan blive enige om målsætninger for børn og for syge, kan vi selvfølgelig også blive enige om målsætninger for ældre mennesker, og det synes jeg man skal. Om det så lige skal være nøjagtig dette forslag eller eventuelt noget, der ligner det, synes jeg godt man kan tage en diskussion om i udvalget.

**Sonja Albrink (CD):**

Den holdning, som socialministeren gav udtryk for i sin tale, kan jeg på CD's vegne fuldt ud tilslutte mig, og det samme kan jeg faktisk også sige om den holdning, Fremskridtspartiet lægger for dagen i sit beslutningsforslag for at sikre vore ældre medborgere bedst muligt, når de har behov for hjælp.

Samtidig redegjorde socialministeren for, at regeringen med en række initiativer har sat handling bag sine ord, og at der vil komme mere til i takt med færdiggørelsen af nogle undersøgelser, og dertil kommer, at vi netop har modtaget en rapport fra en nedsat arbejdsgruppe for en ankeadgang for tildeling af hjemmehjælp. Jeg har endnu ikke selv haft lejlighed til eller mulighed for at sætte mig ordentligt ind i den rapport, men i CD håber vi meget, at den kan være med til at danne baggrund for at udforme nogle løsninger, der er anvendelige i praksis. Disse to ting – minimumsrettigheder og ankemuligheder – har længe optaget CD, og her har vi nogle berettigede forventninger til nye initiativer fra regeringen.

På den baggrund vil jeg kreditere forslagsstillerne for deres tanker om at tackle problemerne. Men jeg er også overbevist om både den nye socialministers og regeringens vilje til handling, så derfor må jeg afvise det fremsatte beslutningsforslag.

**Dorit Myltoft (RV):**

Det Radikale Venstre er meget enig med forslagsstillerne i hensigten med beslutningsforslaget, nemlig at kommunerne skal leve op til deres forpligtelser over for ældre medborgere, og derfor har Det Radikale Venstre i regeringssamarbejdet aktivt været med til at forbedre kommunernes muligheder, som socialministeren allerede har redegjort for.

Hvis vi fulgte beslutningsforslaget, skulle vi selvfølgelig tage stilling til, hvad der efterfølgende skulle til, for at kommunerne kunne efterleve det. Men for Det Radikale Venstre at se er denne proces allerede i gang, og vi kan derfor ikke støtte beslutningsforslaget.

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Indledningsvis er jeg jo nødt til at takke i og for sig alle ordførerne og ministeren, fordi man er enige i Fremskridtspartiets tanker. Det er vi naturligvis glade for, men jeg tror nok, jeg er nødt til at sige, at vi ville have været mere glade for nogle tilsagn om handling.

Jeg er helt enig med den socialdemokratiske ordfører i, at hastigheden for udviklingen er øget på det sidste, og det kan vi jo kun glæde os over alle sammen. Men jeg er nødt til at slå fast, at der er et stort problem, og man kan

[Kirsten Jacobsen]

ikke, som ministeren gjorde, gå ud fra tallet 750.000. Ministeren har måske læst lidt hurtigt, for der er faktisk 750.000 færdigbehandlede somatiske patienter plus 225 færdigbehandlede psykiatriske patienter ifølge Sundhedsministeriets oplysninger fra den 26. januar 1994. Det er i hvert fald de tal, jeg har, men hvis ministeren har nogle andre tal, er det jo kun glædeligt, at der er 225 færre, der venter på sygehusene.

Men dette forslag handler jo slet ikke kun om dem, der venter på sygehusene; det handler i og for sig om alle. Det er et meget mere generelt forslag; det er et forslag om en målsætning, og som SF's ordfører så rigtigt sagde, har vi lavet målsætninger for, at folk med små børn skal have garanti for, at de kan få børnene passet, og at folk, der har behov for en sygehusplads, skal have en garanti for, hvor længe de højst kan komme til at stå i kø. Og det har Folketinget syntes var en god idé.

Men når vi kommer til de gamle, som ikke selv kan protestere og ikke selv kan gøre noget, er den samme velvilje ikke til stede, og det er jeg ked af. Det er, som om Folketinget har den opfattelse, at når vi gør det så godt, vi kan, og det i øvrigt er kommunernes ansvar, må de gamle finde sig i det, vi kommer og tilbyder dem, og så er vi for resten glade for, at de ikke kan protestere.

Det er en kendsgerning, at utrolig mange ældre stadig bor i deres eget hjem på grund af manglende hjemmehjælp og på grund af mange andre ting – det er ikke, fordi de ønsker at være i eget hjem, og bestemt slet ikke, fordi de kan klare at være i deres eget hjem, men simpelt hen fordi man ikke kan stille de pladser til rådighed, som de pågældende ældre har brug for. Jeg synes, det er frustrerende, og det er kedeligt gang på gang at blive præsenteret for situationer, som ender i rene tragedier og ikke alene bliver en belastning for de gamle, men faktisk for hele familien.

Når det drejer sig om, at der ikke skal være ventetid til aflastningspladser, hænger det sammen med, at en aflastningsplads er en plads, man skal have, når der opstår en eller anden akut situation, som gør, at man absolut ikke kan være i eget hjem. Nu er det jo sådan, at bliver man akut syg, får man en sygehusplads – sådan er reglerne – men det er ikke en aflastningsplads.

Ministeren sagde, at vi skal se på andre foranstaltninger som hjemmehjælp og døgnpleje osv. Det er jeg enig med ministeren i, og at der er mange nye initiativer, er også godt. Men den gruppe, som vi taler mindst om, er den allersvageste gruppe, nemlig de ældre, som hverken har brug for 60 m<sup>2</sup> forkromede ældreboliger med et badeværelse, som de ikke selv kan komme ud i, eller et køkken, som de ikke kan bruge. Det, de har brug for, er tryghed og pleje. Vi oplever i virkeligheden en elastik, som går ud på, at mange læger er tvunget til at akutindlægge ældre på sygehusene, uanset at de ikke er syge i egentlig forstand, men er gamle og ude af stand til at klare sig selv af en eller anden grund. De kommer ind og optager pladserne på sygehusene med det resultat, at sygehusenes ventelister bliver endnu længere.

Jeg er i øvrigt glad for, at ministeren er begyndt at bruge den ægte varebetegnelse for de såkaldte moderne plejehjem, som var den tidligere ministers terminologi. Nu er man gået over til at kalde dem det, de i virkeligheden er, nemlig moderne ældre- eller plejeboliger, og det er jeg glad for. Det andet var jo bare at kalde dem noget, de ikke er.

Der blev henvist til dagsordenen fra 1991; men hvis man gennemgår dens mange punkter i dag, må man konstatere, at det er tvivlsomt, om nogen af dem er opfyldt fuldt ud. Jeg kan i hvert fald konstatere som en kendsgerning, at den nødvendige hjemmehjælp ikke er til stede. Man kan selvfølgelig altid diskutere, hvad der er nødvendig hjemmehjælp. Hvis det er ud fra det synspunkt, at meget svage, gamle mennesker, hvor den ene ofte er senil, skal nøjes med 1½ times hjemmehjælp om ugen til personlig pleje, kan det godt ske, at kravet er opfyldt; men jeg tror ikke, Folketingets flertal vil mene, at det lige netop er det, loven skulle sikre som den nødvendige hjemmehjælp.

Til hr. Jørn Pedersen vil jeg sige, at det kan godt ske, Fremskridtspartiet bruger pisker i dette forslag. Men vi gør det, fordi man har brugt guleroden så længe, og kommunerne har spist den gulerod hver eneste gang, uden at der er kommet noget som helst andet ud af det end det, der kommer ud af den anden ende. Og det er også en kendsgerning, at kommuner spekulerer i dette område. Kommunerne har nedlagt plejehjem, og fru Lilli Gyldenkilde efterlyste en undersøgelse. Vi ved, at der er nedlagt

[Kirsten Jacobsen]

langt, langt flere plejehjemspladser, end der er bygget ældreboliger. Jeg vil gerne sige til Venstre, at jeg har intet mod moderne ældreboliger, ingenting! Jeg synes, at det er flot. Jeg synes, alverdens forskellige boformer er flotte, og at viften af tilbud er så bred som muligt, kan kun få Fremskridtspartiets fulde støtte.

Men vi er optaget af plejehjemspladser, fordi der er en plejkrævende gruppe, som ikke har brug for den dér vifte. De har ikke brug for tilbud om peddigrør, stofmaling eller silkemaling eller noget andet i den retning. De har brug for at få serveret maden, og de har brug for at få ordnet deres personlige fornødenheder med jævne mellemrum, så de ikke ligger med en våd ble en hel dag, fordi der ikke er tilstrækkeligt personale. De har brug for, at man sikrer sig, at de er motiverede for at spise, så man ikke kommer ud for, at lægerne siger, at ældre mennesker faktisk bliver sultet rundt omkring – ikke fordi man ikke stiller maden frem, men fordi der er ikke noget personale til at sikre, at de ældre også spiser maden.

Må jeg give et konkret eksempel fra det virkelige liv. En person, som for 15 år siden var 67 år og led af forskellige sygdomme, fik dengang tildelt 3 gange 2 timers hjemmehjælp pr. uge til rengøring. Den pågældendes ægtefælle var rask på det tidspunkt, men i dag – 15 år efter – er situationen sådan, at ægtefællen i og for sig er senildement, går uden for døren, lukker den anden ægtefælle udenfor og meget andet. Men nu kan ægteparret kun få 1½ times hjemmehjælp om ugen og kun til personlig pleje. Familien er blevet mere og mere fortvivlet og har gjort alverdens anstalter over for kommunen for i det mindste at få en aflastningsplads, men det kunne ikke lade sig gøre. Til sidst fandt man dog en, men ægteparret blev skilt ad, så den ene boede på fjerde sal og den anden i stuen. Efter en lang, lang ventetid i et 6 m<sup>2</sup> stort aflastningsrum er de nu tilbudt permanent ophold på et såkaldt moderne plejehjem, hvor man tilbyder dem hver en 25 m<sup>2</sup> stor bolig. Det betyder, at de skal leve faktisk adskilt, men hvad gør det sociale system? Jo, de får stadig pension som ægtepar, så de bliver altså snydt rent økonomisk.

**Socialministeren** (Yvonne Herløv Andersen):

Jeg vil sige til fru Kirsten Jacobsen, at jeg er lige så interesseret i handling på dette område,

fordi der er nogle problemer, som har stået på i mange år, og de er lige så forskellige som det kommunale selvstyre. Ja, det er rigtigt. Man skal også passe på ikke at gemme sig bag det kommunale selvstyre, når man kigger på de servicetilbud, man giver de ældre.

I min indledende tale sagde jeg, at det er min opfattelse, at vi skal se seriøst på, hvilke resultater vi får af de penge, vi har investeret. Der er sat penge af til ekstra personale, og der er bygget flere nye boliger til ældre, end der er nedlagt. Vi må se resultatet af den indsats, men så venter jeg heller ikke længere med at sætte noget mere i gang. Men det er ikke min opfattelse, at man løser problemet ved at lave en garanti for, at folk kan komme på plejehjem.

Det væsentlige er at se, om alt det, der skal til for ikke at komme derhen, virker.

Så vil jeg sige, at fru Kirsten Jacobsen er meget velkommen til at få det materiale, jeg også er i besiddelse af, og hvoraf man bl.a. også kan se, hvor mange der er færdigbehandlet på sygehus. 750.000 kan det ikke være, for så mange kan der ikke ligge på landets sygehuse. Det har nok været en fortaleselse, det var 720, men det er da også et rimelig stort tal. Rent faktisk har frikommuneforsøget og det, der er fulgt efter, hjulpet på den problemstilling.

Men det, det drejer sig om – det er rigtigt nok – er det basale, det er trygheden omkring pleje og omsorg for den enkelte, og derfor skal vi råbe vagt i gevær, og det gør vi også fra regeringens side. Men jeg er nødt til som ansvarlig socialminister at afvente det, der er sat i gang, og bl.a. synes jeg, det er væsentligt nok at høre, hvad de ældre selv vil, før jeg griber ind.

**Kirsten Jacobsen** (FP):

Man kan i hvert fald ikke bebrejde denne socialminister, at man ikke har handlet hurtigt nok; det har der ikke været tid til, så ingen bebrejdelser skal lyde mod den siddende socialminister i den anledning, men kun en bebrejdelse mod de skiftende socialministre, for man har jo haft lang tid til at undersøge dette her, man har kunnet undersøge det og igangsætte alverdens foranstaltninger, men det har man ikke gjort.

Det betyder selvfølgelig ikke, at man skal bebrejde nogen, at de så starter med at gøre det. Men det er jo en kendsgerning, at dette ikke er et nyt problem; det er et problem, som



[Kirsten Jacobsen]

har været der, som alle har set i mange, mange, mange år, og som vi har set forværret dag for dag.

Når ministeren siger, at en pladsgaranti ikke hjælper, vil jeg gerne spørge ministeren: Er ministeren ikke enig med mig i, at da man lavede en pladsgaranti for børnepasning, skete der noget? Er ministeren ikke også enig i, at regeringens forventer, at en pladsgaranti til hospitalsvæsenet skal hjælpe, at den faktisk skal gøre, at der sker noget? Derfor kunne det godt ske, at en pladsgaranti – selv om det måske var en pisk til kommunerne i stedet for en gulerod – ville gøre, at kommunerne ville begynde at tage dette problem mere alvorligt og opprioritere det, for det er det, det trænger til at blive.

Så vil jeg gerne spørge ministeren: Finder ministeren det virkelig rimeligt, at man indretter de moderne plejeboliger på en sådan måde, at man kommer ud for, at folk, der har levet sammen et langt, langt liv, på grund af kommunens valg – for det er jo kommunens valg – kun kan tilbydes, at den ene skal bo på 1. sal og den anden på 4. sal? At man kommer ud for, at man stiller dem over for, at de skal have to forskellige lejekontrakter, skal betale to indskud, skal møblere to boliger på 25 m<sup>2</sup>? Man ved jo, at ældre ægtepar er vant til at have store, gamle, klodsede møbler, så det betyder, at man er nødt til at sælge hele gøgemøget, og så må man ud at købe noget let i Ikea, for ellers kan der ikke blive plads til hospitalssengen, som jo skal være der.

Til slut vil jeg spørge ministeren, om det virkelig er i overensstemmelse med gældende regler, at man, når man nu har valgt – kommunen har valgt – at det er den eneste måde, man kan få en plads på, så ikke opfylder reglerne i ægteskabsloven om, at når et ægtepar lever faktisk adskilt, er de at betragte som fraskilte og som to selvstændige personer og derfor skal tildeles pension som enlige. Kan man komme ud for, at man først skilles ad af kommunen, hvorefter staten tjener på det ved at udbetale pension som til et ægtepar?

Jeg synes, dette eksempel er meget talende, for det er det, der sker i det virkelig liv ude i kommunerne. Det er sådan, mange kommuner gør, og det er sådan noget, som gør, at pårørende og familie ikke ved, hvad de skal gøre. Og så skal de høre på os herinde i Folketinget, der siger: Jamen vi gør det så godt, vi kan; vi

prøver skam, og vi har skam alle gode ønsker og intentioner. Det har man sagt i alt, alt, alt for mange år.

Både de ældre og deres pårørende, som vil blive belastet af, at de ældre ikke kan få den pleje, som de har krav på, forventer, at der snart sker noget på dette område. Men jeg vil gerne have, at ministeren svarer på de konkrete spørgsmål.

(Kort bemærkning).

**Jørn Pedersen (S):**

Inden ministeren skal svare, synes jeg, det ville være yderst relevant at stille spørgsmålet til Fremskridtspartiet ved fru Kirsten Jacobsen.

Jeg forstår til fulde ordførerens indignation over de forhold, man kan støde på ude omkring i landet, og disse forhold tror jeg Fremskridtspartiet i lighed med Socialdemokratiet er meget optaget af at finde en løsning på.

Men ét spørgsmål står tilbage, som vi ikke har fået svar på, og det får vi heller ikke igennem forslaget. Det er: Hvordan skal denne pladsgaranti – hvis vi kan kalde den det, når vi taler om plejehjemspladser – finansieres? Jeg har svært ved at håndtere de meldinger, der er kommet fra Fremskridtspartiet i den sidste tid, for jeg må gå ud fra som absolut givet, at hvis Fremskridtspartiet kan blive enig med regeringen om, at vi yder en så kraftig merindsats, at vi løser problemet her, så agter Fremskridtspartiet at stemme for finansloven, når vi kommer til den side af sagen. Er det sådan, vi skal forstå Fremskridtspartiet? Eller skal vi forstå udmeldingen fra Fremskridtspartiets finanslovsordfører sådan, at man over en fireårig periode skal spare 120.000 mennesker i den offentlige sektor?

Vi har et forklaringsproblem i forhold til Fremskridtspartiet. Ønsker man at få en voldsom oprustning af den offentlige sektor, bl.a. for at løse nogle gode opgaver, eller vil man – som man har tilkendegivet via finanslovsordføreren – gå ind og skære kraftigt i den offentlige sektor?

Det er sådan set det eneste og enkle spørgsmål, jeg har til Fremskridtspartiet, og det går mere overordnet på økonomien og strategien end på det gode i selve forslaget.

**Socialministeren (Yvonne Herløv Andersen):**

Jeg vil så holde mig til det, det omhandler

**[Socialministeren]**

rent faktisk. Det dér med, at der bor en på første og en på fjerde sal, kan jeg ikke gå ind i.

Med hensyn til, hvordan ægteskabsloven bliver administreret: Sådan et problem løses først den dag, der er tilbud nok. Først når man kan vælge mellem flere tilbud, bliver det rigtig godt for alle dem, der har brug for det sociale system.

Og hvad angår pladsgaranti, sagde jeg før – og det mener jeg – vil det ikke være nødvendigt, når vi har fået udbygget de ting, der skal forebygges, at man kommer på plejehjem. Akutpladser har mange plejehjem etableret, så der kan foregå aflastning, når en hospitalsplads ikke er nødvendig. En pladsgaranti er den yderste, den sidste løsning, når intet andet virker, men jeg er nødt til at se, om det, vi har sat i gang, virker.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Jeg er enig med ministeren i, at en pladsgaranti er den sidste løsning. Vi har også i Fremskridtspartiet prøvet utrolig mange andre løsninger under andre socialministre, men uden resultat.

Må jeg så ikke sige, jeg har meget lidt forståelse for, at socialministeren ikke kan fortælle, hvad socialministerens holdning er på dette område med hensyn til, at man har en ældrepolitik, en plejehjems politik, som gør, at man kan placere ægtepar, som har levet sammen i mange år, på henholdsvis første og fjerde sal. Man må da have en holdning til, om man synes, at det er rigtig. Er det rimeligt? Er det den form for politik, som ministeren finder rimelig?

Men naturligvis må ministeren kunne forholde sig til regelsættet. Hvis man skiller et ægtepar ad på den måde, er man så ikke forpligtet til at tage skridtet fuldt ud og også bruge ægteskabslovgivningens almindelige regler om, at man faktisk lever adskilt fra hinanden, og så udbetale den pension, som to faktisk adskilte personer er berettiget til efter pensionsloven i stedet for at spare på den her måde, som er urimelig, og som man kun kan opfatte som snyderi fra det offentliges side? Det er simpelt hen gement snyderi over for folk, som ikke er i stand til at varetage deres egne interesser.

Det er breve om den slags, som jeg modtager hver eneste dag. Jeg går ud fra, at socialministeren også gør det, og hvis ministeren har fået det brev, som jeg har fået, kan det jo være, at ministeren allerede har undersøgt det. Jeg forventer i hvert fald at få at vide, hvad ministerens holdning er til dette her.

Til hr. Jørn Pedersen vil jeg gerne sige, at det jo ikke er ukendt for hr. Jørn Pedersen, at finansloven indeholder utrolig mange paragrafer, og man kan ikke blive forpligtet af hverken ulandsbistand eller flygtningepolitik, fordi man ønsker at opprioritere et bestemt område. Fremskridtspartiets ændringsforslag til finansloven har hvert eneste år vist, hvordan vi ønsker at opprioritere dette område, og hvor mange penge vi har sat af til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning*

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

**Anden næstformand (Grove):**

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

*Meddelelser fra formanden:***Anden næstformand (Grove):**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af Folketinget *Henning Andersen* (KF), der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 25. april 1994 atter kan give møde i Tinget.

Stedfortræderens, *Bendt Bendtsens*, hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Medlem af Folketinget *Helge Sander* (V) har meddelt mig, at han ønsker at udtræde som medlem af Ligningsrådet. Som nyt medlem har den pågældende gruppe udpeget medlem af Folketinget *Mariann Fischer Boel* (V) for den resterende del af indeværende funktionsperiode.

**[Anden næstformand]**

Den pågældende er herefter valgt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

*Det Politisk-Økonomiske Udvalg (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Nyt medl.: Peter Christensen (S)

*Landbrugs- og Fiskeriudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Ny stedf.: Peter Christensen (S)

*Udvalget vedrørende en Bæredygtig Landbrugsudvikling (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Ny stedf.: Peter Christensen (S)

*Det Energipolitiske Udvalg (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Nyt medl.: Peter Christensen (S)

*Skatteudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Ny stedf.: Peter Christensen (S)

*Kirkeudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Ny stedf.: Peter Christensen (S)

*Udvalget vedrørende Teknologinævnet (19/4 94):*

Udtræder: Ilse Hansen (S)

Nyt medl.: Peter Christensen (S)

*Finansudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Erik B. Smith (S)

Nyt medl.: Bjarne Petersen (S)

*Udenrigsudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Erik B. Smith (S)

Nyt medl.: Bjarne Petersen (S)

*Boligudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Erik B. Smith (S)

Ny stedf.: Bjarne Petersen (S)

*Udvalget for Forretningsordenen (19/4 94):*

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Charlotte Enevoldsen (CD)

*Finansudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Charlotte Enevoldsen (CD)

*Trafikudvalget (19/4 94):*

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Nyt medl.: Charlotte Enevoldsen (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 21. april 1994, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 15.11

---